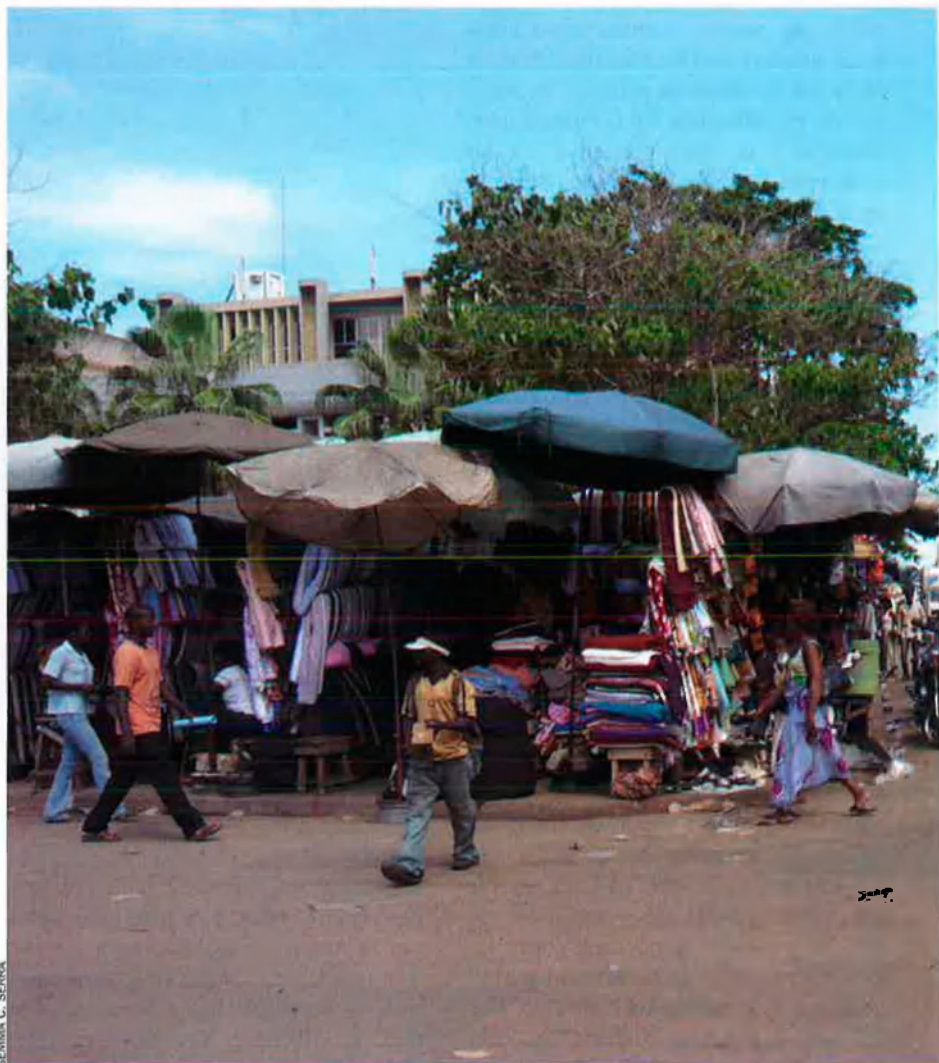

Mentre Fidel Castro defensa el rècord mundial de permanència al poder gràcies al seu germà Raúl, al Togo hi ha un cas semblant amb el clan de Gnassingbé Eyadéma. Va arribar a la presidència per un cop d'estat, l'any 1967. Fa dos anys que va morir el dinosaure africà i els militars van passar el càrrec al seu fill, Faure Gnassingbé. L'hereu s'ha compromès a convocar eleccions. Primer va preveure de fer-les el 24 de juny, després les va ajornar al 5 d'agost i després les va tornar a deixar per a la tardor. Sense procés democràtic no hi ha ajut, diuen el G-8 i la UE. I la població espera, exhausta.

Organitzar unes eleccions netes, transparents i pacífiques no és fàcil, en un país que ara fa dos anys que va viure dies i dies d'aldarulls i violència, amb més d'un centenar de morts, quan l'oposició va voler impugnar, per fraudulent, unes eleccions presidencials en què Faure Gnassingbé es proclamava guanyador, immediatament després de mort el pare. Les imatges de barricades incendiàries i d'enfrontaments entre els opositors i els acòlits del president, armats amb matxets són, probablement, les últimes que les agències internacionals han difós d'aquest país de poc més de sis milions d'habitants, veí de Ghana, Benín i Burkina Faso. Al marge que el Togo va estar al Mundial de Futbol 2006 i que la xicota d'Albert de Mònaco, Nicole Coste, és togolesa, és difícil de trobar més informacions recents relacionades amb aquest país africà.

Semblances amb Cuba. El Togo és una dictadura africana, mentre que Cuba és allò que és, un cas únic al món. Al marge dels rècords de permanència dels respectius clans, hi ha més similituds. Principalment, el cansament d'una població que s'ha d'inventar el dia a dia del no res i que espera una sortida democràtica per trencar el cercle viciós de l'aïllament.

Lomé, la capital togolesa, és una ciutat lletja, bruta i caòtica, com solen ésser-ho els globus urbans africans. Hi viuen uns 700.000 habitants, la majoria a barriades perifèriques amb greus problemes de salubritat. Aquests dies, els anuncis de Faure presentant-se com l'*home nou* a l'electorat s'alternen amb els més comuns i també institucionals

GEMMA C. SERRA

El Togo, la Cuba africana

El Togo, un dels països africans amb dictadures hereditàries, es prepara per unes eleccions, el proper 14 d'octubre. La situació és tensa, ja que el president, Faure Gnassingbé, ha ajornat els comicis dues vegades en els darrers mesos.

de la lluita contra la malària i la sida, mentre es reforça la presència de l'exèrcit cada vegada que l'oposició convoca una manifestació.

Aparentment, el Togo és un exemple de convivència pacífica multiètnica dins el context de conflictes i genocidis del continent. Hi conviuen quaranta ètnies

—les principals, l'ewe i la kabie— i una vintena de religions —des de la catòlica, protestant o musulmana a les autòctones animistes, en tota la varietat. Passejar un diumenge per Kpalimé, Tsevié o alguna altra ciutat secundària, molt més *humanes* que la capital, és assistir a una esplèndida desfilada de colors i càntics

Imatge d'un dels carrers de Lomé, la capital del Togo.

als voltants de les esglésies, mentre una mica més amagats se celebren ritus vodús. Tothom hi és benvingut –“bien arrivéé”, és la frase amb què és rebut el visitant–; la convivència hi és aparentment harmònica.

“Eyadéma va sobreviure a conspiracions internes i atemptats i fins i tot a l'accident d'avió que va tenir el 1974 i del qual ell fou l'únic supervivent. Això és cosa del destí; la resta és una barreja de complicitat entre l'antic poder colonial francès i la repressió actual”, explica un periodista de *letogolais.com*, un dels òrgans de l'oposició. L'ètnia kabie ho controla tot: des de l'administració a la policia, els serveis secrets, els mitjans de comunicació i l'exèrcit, omnipresent. Les denúncies de les ONG sobre tortures i violacions sistemàtiques dels drets humans trenquen aquesta imatge d'aparent harmonia a l'Àfrica més oblidada.

Mentre la veïna Ghana viu una certa

prosperitat econòmica i Benín es consolida com un dels països més afavorits de la zona pel Fons Monetari Internacional, el Togo continua esperant una oportunitat. “Tot això canviarà aviat. La comunitat internacional vol creure en els avenços del Togo i Faure representa un estil nou de fer política”, explica Philippe Perdrix, periodista de *Le jeune Afrique*. Faure ha fet carrera universitària entre París i Washington, i en dos anys ha aconseguit llimar una mica els perfils tan durs de la dictadura heretada del pare.

L'exèrcit es va encarregar d'ofegar les manifestacions de l'abril de 2005 després de les eleccions presidencials amb què Faure volia la legitimitat democràtica. Part de l'oposició va tornar a l'exili, barrejada amb els prop de 40.000 de togolesos que van fugir de la violència en direcció als països veïns. Les manifestacions d'aleshores van ser

una batalla campal, desfermada per la ira de l'oposició, que no volia veure com el president s'aferrava al càrrec que li havien donat els militars en morir el seu pare, dos mesos abans.

Exigien eleccions netes, cosa que Togo no ha tingut encara, malgrat que va deixar de ser una colònia francesa l'any 1960. Set anys després de la independència va passar a mans de Gnassingbé Eyadéma i aquest va restar al poder fins a morir, 38 anys més tard. Li va succeir Faure, perquè així ho va decidir l'exèrcit i el seu clan. I el nou president va convocar aquell simulacre d'eleccions en un intent d'obrir-se a l'exterior i convèncer la Unió Europea, que des de 1993 mantenia suspesa la cooperació amb aquest país. No ho va aconseguir.

L'home nou togolès vol ara, per segona vegada, la benedicció democràtica internacional, emparat en els passos fets després de l'esclat de violència de 2005. Sota la pressió de la Unió Africana, que va qualificar el relleu presidencial de “cop d'estat”, va crear un govern d'unitat. A més de la seva Unió del Poble Toglès (APT), hi va posar de primer ministre Yaowi Agboyibo, ex-opositor. Tanmateix, alguns altres van rebutjar de participar-hi, com ara el principal líder de l'oposició radical, Gilchrist Olympio, etern enemic del clan.

La UE vigila. La UE ha donat un vot de confiança a Faure i ha destinat 13,6 milions d'euros a la preparació de les eleccions, a les quals enviarà un centenar d'observadors. “Amb aquesta operació, formalitzem el desplegament al Togo d'una missió internacional i in-

GEMMA C. SERRA

Un grup de joves i nens d'una barriada de Lomé s'amuntega en una cabana per seguir un partit de futbol entre les seleccions del Togo i de Sierra Leone.

dependent d'observació, primer pas cap a la normalització de les nostres relacions", explicava João Melo de Sampaio, encarregat d'aquesta missió. Faure, per una altra banda, va crear la Comissió Electoral Nacional Independent (CENI) per preparar els primers comicis *nets* de la història del Togo.

La necessitat d'actualitzar el cens ha estat el motiu donat pel CENI per a ajornar dues vegades consecutives en menys de vuit setmanes la convocatòria electoral. Han calgut dos recomptes successius, per al darrer dels quals es va marcar la data límit del 17 d'agost.

L'oposició diu que el CENI és controlat pel clan de Faure. I els togolesos van començar a perdre les esperances el dissabte 4 d'agost, quan fou prohibida una manifestació organitzada en memòria del qui havia estat líder del Partit Socialista Panafricà, Tavio Amarin, assassinat quinze anys enrere. L'exèrcit es va escampar per tot Lomé per impedir concentracions il·legals, amb situacions de setge policíac que recordaven els fets de 2005. L'oposició intentava organitzar una altra manifestació contra la impunitat

GEMMA C. SERRA

Un cartell electoral amb les promeses del president togolès Faure Gnassingbé.

d'aquest assassinat i d'alguns altres. Faure, d'acord amb els seus intents de presentar-se com un polític nou malgrat pertànyer al clan, iniciava així mateix una campanya contra la violència i apel·lava els togolesos a no caure en "temptacions desestabilitzadores" del passat.

Ni democràcia ni futbol. Deixar en suspens les eleccions és dur, però encara més ho és deixar el país sense futbol. Togo, com la resta de l'Àfrica, viu amb passió tot allò que té a veure amb aquest esport, especialment després d'haver estat als Mundials de Futbol 2006, a

Alemanya, i també amb visa cara als propers, a Sud-àfrica, el 2010.

A qualsevol poble de Togo es poden veure retransmissions en viu de totes les lligues europees, cada cap de setmana, i quan no n'hi ha hom recorre a les repeticions en diferit. El futbol és una mena de finestra a l'exterior, per a molts l'única possibilitat de veure món.

Aquesta finestra va quedar tancada, de cop, el juliol passat, quan el govern suspengué les activitats de la Federació Togolesa. El motiu: la corrupció generalitzada en aquest estament i especialment del seu president, Adagio Tata Avlessi, que ha estat inhabilitat per vuit anys.

Avlessi havia assumit el càrrec al gener, en substitució de Rock Gnassingbé, el germà del president.

Les eleccions han estat ajornades dues vegades, el futbol ha tornat al Togo. Un mes després de la suspensió, la federació autoritzava a principi d'agost la represa del campionat de lliga. Ni les dictadures africanes no gosen collar tant el poble.

*Gemma C. Serra
Lomé (Togo)*